

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 354/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou JUDr. Dagmar Dos Santos Simoes, Panská 15, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Co/49/2020 a 8Co/78/2020 z 29. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 28. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“). Sťažovateľka navrhla tiež zrušiť napadnuté uznesenia a priznať náhradu trov konania.

II.

2. Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava II (15C/331/2015) sa sťažovateľka domáha proti žalovanej Univerzitnej nemocnici Bratislava náhrady bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia 500 000 eur, náhrady za stratu na zárobku za dobu pracovnej neschopnosti 155 158,67 eur a ďalších zložiek náhrady škody. Okresný súd rozsudkom pre zmeškanie z 20. novembra 2019 žalobe vyhovel a uznesením z 9. januára 2020 návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovanej zamietol, keď neakceptoval omyl na strane žalovanej nemocnice spočívajúci v nesprávnom zaradení pošty o zrušení pojednávania v obdobnej veci totožných účastníkov a ktoré sa malo vykonať v rovnaký deň s časovým odstupom asi jednej hodiny. Krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutými uzneseniami uvedené rozhodnutia okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

III.

3. Podľa názoru sťažovateľky dôvody na strane žalovanej vychádzajúce z jej pochybenia, nezakladajú ospravedlniteľný dôvod na zrušenie rozsudku pre zmeškanie s poukazom na § 277 ods. 2 Civilného sporového poriadku a napadané uznesenia považuje za arbitrárne s dopadom na jej ústavné práva vychádzajúce z už raz právoplatne rozhodnutej veci.

IV.

4. Ústavný súd vzhľadom na procesné štádium vybavenia veci konštatuje, že za zjavne neopodstatnené považuje také ústavne sťažnosti, z ktorých už pri predbežnom prerokovaní vyplynie, že namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov (I. ÚS 88/07).

5. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola odmietnutá možnosť domáhať sa práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy (I. ÚS 19/02, I. ÚS 74/05), alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania (napr. II. ÚS 107/2018).

6. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu by o arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom bolo možné uvažovať v prípade, ak by sa všeobecný súd natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Pokiaľ výklad súdu nie je arbitrárny a je náležité odôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS. 357/06).

7. Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov, upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

8. Ústavný súd vníma, že predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je zrušujúce uznesenie krajského súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010).

9. Ústavný súd však podotýka, že z uvedeného pravidla pripustil už opakovane v judikatúre výnimky, ak išlo o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (IV. ÚS 195/2010), pričom tento negatívny dôsledok sa vzťahoval na výsledok konania, ktorý by nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

10. Ústavný súd pripustil prieskum kasačných (zrušujúcich) uznesení odvolacieho súdu, v ktorých bola s konečnou platnosťou posudzovaná otázka, či boli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie na tom základe, že relevantná právna úprava vylučuje, aby táto otázka bola predmetom ďalšieho preskúmania všeobecnými súdmi v rámci následných štádií konania v predmetnej právnej veci. Kasačné uznesenie krajského súdu považoval ústavný súd za spôsobilé výrazným a nereparovateľným spôsobom zasiahnuť do sféry ústavou a dohovorom zaručených práv sťažovateľky (IV. ÚS 102/2019).

11. Napádané uznesenie spĺňa uvedené kritéria, preto ústavný súd výnimočne pristúpil k jeho preskúmaniu vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľkou označených základných práv. Ústavný súd sa pritom zamerlal najmä na posúdenie, či interpretácia ustanovení Civilného sporového poriadku aplikovaných krajským súdom je ústavne udržateľná (obdobne IV. ÚS 98/2020).

12. Rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. S ohľadom na túto skutočnosť súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti účastníkov konania. Z uvedených dôvodov by súd mal pristupovať k uplatneniu tohto inštitútu zdržanlivo a v nejednoznačných prípadoch by k vydaniu rozsudku pre zmeškanie pristúpiť nemal.

13. Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezáujmu strany o vývoj a priebeh konania alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voľiť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je zjavné s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje.

14. Žalovaná nemocnica argumentovala nedopatrením, a to nesprávnym založením oznámenia o zrušení pojednávania k sp. zn. 15C/331/2015 o náhrade škody sťažovateľky, hoci sa toto oznámenie týkalo konania sp. zn. 17C/133/2015 o ochranu osobnosti s rovnakými účastníkmi konania. Uvedené nedopatrenie vzniklo z dôvodu nariadenia termínu pojednávania v ten istý deň približne v rovnakom čase. Žalovaná odmieta nečinnosť a pasivitu v konaní okrem iného aj z dôvodu, že žaloba z 24. júla 2015 jej bola doručená po štyroch rokoch (26. marca 2019).

15. K otázke naplnenia druhej podmienky stanovenej v § 274 písm. b) Civilného sporového poriadku ústavný súd uvádza, že posúdenie konkrétnych okolností, ktorými procesná strana ospravedlňuje svoju neúčast' na pojednávaní ako vážnych a z toho dôvodu i ospravedlňujúcich jej neúčast', je na uvážení všeobecného súdu, ktorý vo veci rozhoduje. Prieskum ústavného súdu je v takomto prípade obmedzený len na posúdenie, či uváženie súdu nevybočilo z medzí daných ústavou. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napádané uznesenie odôvodnil spôsobom, ktorý ústavný súd s ohľadom na okolnosti danej veci nepovažuje za arbitráry, neprimerane formalistický či zjavne odporujúci zákonu.

16. Krajský súd okrem iného poukázal na písomne vyjadrenia žalovanej, v ktorých namietala neustálený predmet konania, procesné vady a zmätočnosť žaloby, s ktorými sa okresný súd v konaní nevysporiadal. Podľa názoru krajského súdu preto neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie.

17. Ústavný súd nenašiel v odôvodnení napádaného uznesenia také vady, ktoré by potvrdzovali tvrdenia sťažovateľky o porušení jej práv, tak ako to formulovala v ústavnej sťažnosti. Právne závery, ku ktorým dospel krajský súd, nemožno označiť za svojvoľné. Je evidentné, že žalovaná nemocnica nebola v konaní pasívna, o spor mala záujem a tak z materiálneho hľadiska podmienky na zjednodušené kontumačné vybavenie veci od začiatku neexistovali.

18. K námietke sťažovateľky týkajúcej sa duplicity podaných odvolaní ústavný súd v opatrníckom prístupe žalovanej a jeho akceptácii zo strany krajského súdu ústavnoprávny problém nevidí. Treba uznať sťažovateľke, že odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie a odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie sú odlišné inštitúty (Števec, M. a kolektív. *Veľký komentár Civilný sporový poriadok*. Praha : C. H. Beck, 2016.1540 s. ISBN 978-80-7400-629-6). V konkrétnej veci však obidva inštitúty sledovali spoločný cieľ zabrániť kontumačnému výsledku veci. Finálne krajský súd vrátil vec „do hry“ z vysvetlených a akceptovateľných dôvodov.

19. Ústavný súd v závere poznamenáva, že základné práva na súdnu ochranu sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (napr. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (rozsudok ESLP zo 4. júna 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 32106/96) vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tohto pohľadu sťažovateľka môže v konaní pred súdom reálne uplatniť všetky svoje práva.

20. Keďže ústavný súd nezistil, že by medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru existovala príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala vyslovenie ich porušenia, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky s poukazom na § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na to, že ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti vylúčil porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 20 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu